

„Együtt, egymásért...”

Új magyarországi német tanösvény Hartán

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának tanösvényhálózatát bővítő legújabb projekt keretében a Bács-Kiskun vármegyei Hartán október 25-én adták át a tizenkilencedik tematikus utat. A hét állomás egyben időutazást is jelent a látogatók számára: az információs táblákat végigjárva megismerhetik a hartai német közösség egykori mindennapi életét, gasztronómiáját, kultúráját, épített örökségét és szorgalmas munkáját is.

Az őszi átadó ünnepséget több hónapos tervező és kivitelező munka előzte meg. Englenderné Hock Ibolya elnök vezetésével a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (MNOÖ) küldöttsége június végén látogatott el a településre, hogy a mozgalmat kezdeményezők és a legújabb projektet megvalósító helyiek személyesen is megismerkedjenek egymással. Együtt járták be a hét állomás tervezett helyszíneit, és az egyeztetés során közösen álmodták tovább a leendő tematikus út tartalmát.

Harta Nagyközség Német Nemzetiségi Önkormányzata és a Hartai Hagyományőrző Kulturális Egyesület örömmel s nagy várakozással csatlakozott az MNOÖ immár tíz éve futó projektjéhez. A korábban létrehozott tanösvényekhez hasonlóan a hartai is azt a célt szolgálja, hogy élő kapcsolatot teremtsen múlt és jelen között, erősítse a nemzetiségi identitást, és szívhez szóló módon mutassa be a településen élő németiség sokszínű örökségét. A hartai tanösvény nemcsak útvonal, hanem időutazás is, hiszen a helyi németiség gazdag múltjáról és jelenéről, a mély vallási hagyományokról, a kézműves mesterségek színe-javáról, például a híres hartai bútorfestésről és a pompás helyi német népviseletről mesél. A kétnyelvű táblák a hartai német közösség történetébe, hagyományaiba és mindennapjaiba kalauzolnak el minket.

A tanösvény ünnepélyes átadása 2025. október 25-én történt meg. A jeles esemény alkalmából a helyiek nemzetiségi napot szerveztek, s már délelőtt helytörténeti játékokkal várták a kicsiket és nagyokat. Délután a piactér melletti Központi Emlékparkban a település német kultúrcsoportjai, a Hartai Ráday Pál Kamarakórus, a Hartai Hagyományőrző Kulturális Egyesület gyermekcsoportjai és a helyi zeneiskola tanáraiból álló együttes közreműködésével zajlott az átadó ünnepség. A projekt tervezőinek, a helyi alkotóknak, segítőiknek és támogatóiknak köszönhetően megvalósult a hónapok óta készülő mű, ez a nap tehát a közös munka, a helyi összefogás, s egyben és az identitás ünnepe is volt.

A kellemes őszi időben megtartott rendezvényre számos vendég érkezett, akik a helyi érdeklődőkkel közösen ünnepelték a nagyközség új művelődési és idegenforgalmi értékének megszületését. Az átadóünnepségen Fröhlich Henrik, a hartai német nemzetiségi önkormányzat elnöke üdvözölte a résztvevőket. Köszöntőjében hangsúlyozta: az út, amit most végigjárnak, nem csupán információs táblák sora, hanem a hartai közösség együtt megélt történetének, értékeinek és háromszáz éves múltjának jelképe, amely a hit, az összetartozás és a hagyományok megőrzésének erejét hirdeti. Kiemelte, hogy a projekt több hónapos, sok szereplő együttműködésével megvalósult közös munka eredménye, amelyért köszönet illeti mindazokat, akik tudásukkal, elhivatottságukkal és szívvel-lélekkel végzett munkájukkal hozzájárultak megvalósításához.

Ünnepi beszédet mondott Szauter Terézia, az MNOÖ oktatási bizottságának elnöke, a hartai tanösvény külső szakértője. Beszédében rámutatott: ez a nap egyszerre ünnep Harta és az egész magyarországi német közösség számára. Kiemelte: a XIX. magyarországi német te-

matikus út avatása egy igazi sikertörténet legújabb állomása. A mára már országos jelentőségű kulturális örökségvédelmi projekt ugyanis 2015 óta fejlődik töretlenül; a kezdeményezés az országos német önkormányzattól származik, a megvalósításhoz pedig a *Német Szövetségi Belügyminisztérium* nyújt anyagi támogatást.

Az új tanösvény különleges helyet foglal el az említett hálózatban – fogalmazott a szakértő –, hiszen ez az első, amely protestáns gyökerről német közösség múltját mutatja be. A korábbi tizenhét tanösvény mind katolikus falvakban létesült, a hartai tematikus út tehát elsőként mutatja be azt, hogy hogyan tudtak XVIII. századi evangélikus és református telepések a hit, a munka és a közösség erejével új hazát teremteni. Leszármazottaik mindmáig békében élnek együtt katolikus családokkal – erre utal a tanösvény „*Együtt, egymásért*” mottója is. Kiemelte továbbá: a hartai tanösvény egyik legnagyobb értéke, hogy nemcsak a látogatóknak, hanem a helyieknek is szól – a különböző nemzedékek itt újra felfedezhetik saját gyökereiket. Mint mondta: méltóság csak ott létezik, ahol van múlt. Csak az léphet büszkén elődei lábnyomába, aki ismeri azok munkáját és értékeit.

A program végén leleplezték az első állomás tábláját, majd helyi lelkészek megáldották a tanösvényt. Az eseményt követően a résztvevők közösen járták be a tematikus utat, amely Harta központján vezet végig, hét állomásán keresztül átfogó képet adva a település történetéről és kulturális örökségéről.

Az *első állomás* azt mutatja be, hogy a török idők alatt elnéptelenedett vidékből a német telepések kitartó munkájával hogyan vált a XVIII. század elejétől virágzó településsé Harta, ahol a közösség ereje és szorgalma ma is élő örökség.

A *második stáció* a helyi német közösség vallási sokszínűségéről, a különböző felekezetek együttéléséről mesél, hangsúlyozva, hogy a hit, a szorgalom és a közösségi összetartás alakították ki azt az értékrendet, amely ma is meghatározza a helyi közösség lelkületét.

A *harmadik* a hartaiak munkaszeretetének és kitartásának állít emléket, bemutatva, hogyan teremtettek megélhetést a Duna mentén a *mezőgazdaság*, a *hajózás* és a *kenderfeldolgozás* területén. Kiderül, Hartán a szorgalom és a takarékoság nemcsak életforma, hanem érték is.

A *negyedik tábla* azt mutatja be, hogy a német telepések szorgalma és ízlése miként formált rendezett faluképet, jellegzetes *építészeti stílust* és gazdagon díszített, hagyományörző otthonokat, amelyek ma is a közösség múltjáról mesélnek.

Az *ötödik állomás* a híres *hartai festett bútorok* világába vezeti a látogatót. Megtudhatjuk, hogyan vált a bútorfestészet külső hatásból és a helyi mesterek tehetségéből egyedi motívumkincset és szimbolikus nyelvet teremtő, ma is élő népművészeti hagyománnyá.

A *hatodik stáció* a helyi német *viselet sokszínű világát* idézi fel, amiben ötvöződik a hesseni örökség és a helyi ízlés is. Megismerhetjük azokat a népviseleti darabokat, amelyek a közösség hagyománytisztelő és kézműves örökségének legerősebb, ma is élő jelképei.

Végül az *utolsó állomás* a második világháború utáni Harta újjáformálódását mutatja be. A ki- és betelepítések, a közös megpróbáltatások után a német és magyar családok munkával, emberséggel és összefogással újra egységet teremtettek, példát adva a megbékélésre.

A hartai tanösvény egész évben szabadon látogatható. Az alkotók célja az, hogy a helyiek mellett a hazai német közösség távolabb élő tagjai, sőt turisták is felfedezzék azt a színekbe, történetekbe és emberi sorsokba szőtt élményt, amely méltó módon mesél Harta német közösségének múltjáról és jelenéről. A tanösvényhálózatba tartozó települések és tematikus útjaik leírása a lehrpfad.hu oldalon is elérhető, és felfedezésre váró kalandozásra hívja az érdeklődőket.

